

*Изм. № 287-С/22.01.2024 г.*

**ДО Г-Н РУМЕН РАДЕВ  
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА**

**ОТНОСНО: Становище на Фондация „БлуЛинк“ във връзка с процеса на обсъждане и приемане на актуализирания Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК).**

**УВАЖАЕМИ Г-Н РАДЕВ,**

Във връзка с провежданите консултации за актуализация на ИНПЕК, предлагаме на Вашето внимание следните коментари и предложения:

**1. Приложимост на разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (Директива за екологична оценка) и на Конвенцията за достъп до информация, участието на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда (Орхуска конвенция) към изпълнението на Регламент 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата.**

В процеса на обсъждане и приемане на актуализирания ИНПЕК е особено важно участието на гражданското общество и на всички заинтересовани страни, за да се даде възможност на обществеността да изрази становище и по този начин да допринесе за подобряване на качеството на плана от гледна точка на съдържание и процес на приемане.

В този смисъл искаме да припомним и да подчертаем, че **участието на обществеността е регламентирано в Регламент 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, който урежда изготвянето на интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата.**

От своя страна Регламент 2018/1999 се позовава на разпоредбите относно участието на обществеността в изготвянето на планове и програми на Директивата 2001/42/ЕО (Директива за екологична оценка) и на Орхуската конвенция.

**1.1. Преамбюл на Регламент 2018/1999**

В този контекст искаме да обърнем внимание на текстовете в Преамбюла на Регламент 2018/1999, които препращат към разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО за екологичната оценка и на Орхуската конвенция, а именно:

*Параграф 28. Изпълнението на политиките и мерките в областта на енергетиката и климата оказва въздействие върху околната среда. Поради това държавите членки следва да гарантират, че на обществеността своевременно се предоставят ефективни възможности за участие в изготвянето на проектите на плановете и за изразяване на становище по тях в съответствие, където е приложимо, с разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО (за екологичната оценка) и на Орхуската конвенция за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда. Държавите членки следва също така да гарантират участието на социалните партньори в изготвянето на интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата и да се стремят да ограничат административната сложност при изпълнение на задълженията си във връзка с обществената консултация.*

*Параграф 29. При провеждане на обществени консултации и в съответствие с Конвенцията от Орхус държавите членки следва да се стремят да осигурят равно участие, информиране на обществеността чрез публично оповестяване или други подходящи средства, като например електронни медии, както и да гарантират, че обществеността разполага с достъп до всички съответни документи и че са въведени практически механизми, свързани с участието на обществеността.*

Самият Регламент 2018/1999 съдържа конкретни разпоредби за консултации с обществеността в чл. 9 (4) и чл. 10, а именно:

*Чл. 9(4) В контекста на обществената консултация, посочена в член 10, всяка държава членка осигурява публичен достъп до своя проект на интегриран национален план в областта на енергетиката и климата.*

*Чл.10 (Обществена консултация).*

*(1) Без да се засягат други изисквания на правото на Съюза, всяка държава членка гарантира, че на ранен етап на обществеността са предоставени ефективни възможности за участие в изготвянето на проекта на интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата— по отношение на плановете за периода 2021 г. — 2030 г., при изготвянето на окончателния план достатъчно време преди неговото приемане — както и на дългосрочните стратегии, посочени в член 15. При подаването на тези документи до Комисията, всяка държава членка прилага обобщение на становищата, изразени от обществеността, или временните становища. Доколкото е приложима Директива 2001/42/ЕО се счита, че консултациите, проведени по отношение на проекта на план в съответствие с*

посочената директива, отговарят на изискванията за провеждане на консултации с обществеността съгласно настоящия регламент.

(2) Всяка държава членка гарантира, че обществеността е информирана. Всяка държава членка определя разумни времеви рамки, които предоставят на обществеността достатъчно време, за да се информира, да участва и да изразява своите становища.

(3) Всяка държава членка ограничава административната сложност при прилагането на настоящия член.

## 1.2. Приложими разпоредби на Орхуската конвенция

Припомняме и относимите разпоредби на Орхуската конвенция относно участието на обществеността по отношение на планове, програми и политики, касаещи околната среда, в каквата категория попада и ИНПЕК:

**Чл. 6(3) Процедурите за обществено участие предвиждат разумни срокове за различните етапи, давайки достатъчно време за информиране на обществеността в съответствие с параграф 2 по-горе и за подготовка и ефективно участие на обществеността във вземането на решения за околната среда.**

(4) Всяка Страна осигурява участието на обществеността на ранен етап, когато всички възможности са открити и може да се проведе ефективно обществено обсъждане.

(8) Всяка Страна гарантира, че при вземането на решението се взема под внимание резултатът от общественото обсъждане.

Член 7. Участие на обществеността по отношение на планове, програми и политики, касаещи околната среда.

Всяка Страна предвижда съответните практически и/или други разпоредби за участието на обществеността при изготвянето на планове и програми, касаещи околната среда, в рамките на **прозрачна и справедлива рамка, след предоставяне на необходимата информация на обществеността**. В тази рамка се прилага **Член 6, параграфи 3, 4 и 8**. Обществеността, която може да участва, се определя от съответния държавен орган, като се отчитат целите на настоящата Конвенция. Всяка Страна се стреми в подходяща степен да предоставя възможности за участие на обществеността при изготвянето на политиките, касаещи околната среда.

**Насърчаваме Министерството на енергетиката да приложи в пълен обем процедурните изисквания за включване на обществеността в процеса на актуализация на ИНПЕК. Настоящият проект за актуализация на ИНПЕК, в т. 1.3.iii., не съдържа достатъчна информация за процеса до момента. Надяваме се тя**

---

да бъде напълно развита в окончателния вариант на плана от гледна точка на посочените по-горе изисквания на Директивата за екологична оценка и Орхуската конвенция.

## 2. Анализи на мрежата „Правосъдие и околна среда“

Международната мрежа „Правосъдие и околна среда“, в която Фондация „БлуЛинк“ членува, за четвърта година анализира участието на обществеността в страни от Европейския съюз в процесите на приемане и актуализиране на интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата и ги публикува на своя уебсайт.

Считаме, че тези сравнителни анализи могат да подпомогнат работата по изготвяне на актуализацията на ИНПЕК. Ето връзки към анализите (на английски):

1. [Transparent and participative NECPs! \(December 2019\)](#)
2. [Transparent and participative NECPs! \(February 2021\)](#)
3. [Transparent and participative NECPs! \(March 2022\)](#)

Предстои скоро „Правосъдие и околна среда“ да публикува новия си анализ на участието на обществеността при актуализацията на ИНПЕК в 9 страни от ЕС: Австрия, България, Хърватия, Естония, Унгария, Румъния, Словакия, Словения и Испания. Извадки от този бъдещ анализ, за който можем да ви информираме допълнително, вижте по-долу:

### Австрия

В Австрия има специална уеб страница ([вижте тук](#)), посветена на ИНПЕК, която се предоставя от Министерството на климата. Там може да се намери информация относно обхвата на актуализирането, графика и участниците (с изключение на консултацията с други държави-членки). Черновата на ИНПЕК беше публикувана на уебсайта от Министерството на климата през юли 2023 г. и беше отворена за консултации до 30 август 2023 г. в рамките на осем седмици. Освен това на 5 юли 2023 г. имаше среща между Министерството на климата, екологични НПО и други заинтересовани страни за представяне и обсъждане на целите и мерките по отношение на ИНПЕК.

### Хърватска

Съществува страница на сайта на Министерството на икономиката и устойчивото развитие. Важно е да се отбележи, че това съдържание беше актуализирано, след като проектът беше изпратен до ЕК и Министерството беше публично критикувано за липса на прозрачност. Процесът на консултации беше незадоволителен, тъй като не беше широко разгласен. По-късно разбрахме, че някои семинари са били проведени, но така и не сме получили покана за участие. Има усещане за избирателност при провеждането на консултативния процес. Проектът беше изпратен на ЕК без допълнителни консултации с обществеността.

## **Естония**

Обществеността имаше възможност да участва в онлайн семинар за обществено участие през март 2023 г., където държавни служители представиха планове за актуализиране на ИНПЕК. обществеността можеше също да изпрати писмена обратна връзка по проекта до началото на май. Писмената обратна връзка е публикувана и на сайта на Министерството на икономиката. След това беше организиран още един онлайн семинар, на който беше представена и обсъдена обратната връзка от Министерството.

## **Румъния**

Проектът на преработения ИНПЕК беше изпратен директно на Комисията на ЕС без предварителна консултация с националните заинтересовани страни. Проектът е само на английски и не е достъпен на националните уебсайтове.

## **Словения**

Обществеността и неправителствените организации имаха достатъчно възможности да се консултират и да предложат изменения на новия ИНПЕК (най-малко 3 публични събития, онлайн проучвания относно целите на ИНПЕК, факторите за екологичната оценка и др.), но не успяха да се включат ефективно в готовия проект, тъй като той беше изпратен до ЕК без допълнителни консултации с обществеността. Проектът също така до голяма степен игнорира коментарите на НПО, особено по отношение на повишаването на целите за климата или ефективното преследване на целите на Парижкото споразумение.

## **Чехия**

Само вътрешни лица имаха достъп до информацията за графика, участниците, планираните процедури и основните документи. По-голямата част от публичната комуникация беше извършена от неправителствени организации и журналисти. Правителството публикува проектоверсията на ИНПЕК. Това обаче беше недостатъчно, тъй като взе съществуващия НЕСР и го представи като отправна точка за консултация (чешкият ИНПЕК има 439 страници).

Имаше една обществена консултация, организирана от Министерството на промишлеността и търговията през май/юни 2023 г. Както беше посочено по-горе, те дадоха на обществеността да коментира съществуващия ИНПЕК. Въпросите в консултацията не бяха „удобни за потребителя“, тъй като се предполагаше, че лицето, което попълва въпросника, има подробни познания за документа.

## **3. Съобразяване на ИНПЕК с Териториалните планове за справедлив преход**

В процеса на актуализацията на ИНПЕК трябва да се отразят и развият териториалните и дистрибутивни (разпределителни) аспекти на справедливия преход към нисковъглеродна икономика, с крайна цел климатична неутралност до 2050 г. В този смисъл трябва да отбележим, че настоящият проект на **ИНПЕК не адресира предизвикателствата пред трите най-засегнати от прехода в социалноикономически аспект български**

---

**въглищни региони – Ст. Загора, Кюстендил и Перник – и не реферира към вече одобрените от ЕК Териториални планове за справедлив преход (ТПСП) за тези региони.**

В тази връзка предлагаме на Вашето внимание [методическа рамка за оценка](#) и оценка на ИНПЕК (като прикачен файл) от гледна точка на справедливия преход, изработени от Reform Institute в партньорство с Фондация "БлуЛинк". Оценката е изготвена в кратки срокове за целите на настоящия процес на консултация на английски език. При желание може да преведем и методологията, и оценката, на български.

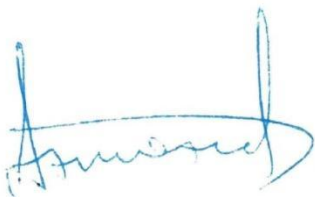
Оценката обхваща 12 елемента на териториалните и дистрибутивни аспекти на справедливия преход и установи, че проектът на ИНПЕК:

- Не споменава целите за повишена амбиция, заложи в ТПСП
- Не съдържа график за индустриален преход към нетни нулеви емисии
- Не съдържа мерки и политики за подкрепа на местните икономики чрез стимулиране на техния потенциал за растеж
- Не съдържа мерки и политики за подкрепа на малки и средни предприятия и социална икономика
- Не съдържа мерки и политики за подкрепа на уязвимите групи, като хората с увреждания
- Не съдържа елементи на управление на справедливия преход, като например институционална координация и включване на заинтересованите страни в регионалното управление на прехода.

Оставаме на разположение за въпроси и допълнителни разяснения по настоящето становище и ще продължим да следим процеса на актуализация на ИНПЕК.

**За контакти и въпроси:** Пламен Пеев, старши правен експерт на Фондация „БлуЛинк“, [plamen@bluelink.net](mailto:plamen@bluelink.net), тел.: + 372 5687 9007

С уважение,  
Павел Антонов  
Управляващ редактор на Фондация „БлуЛинк“





Фондация "БлуЛинк", бул. "Сливница" 257, ет. 3, София 1202

Телефон: +359 88 88 16 830; е-поща: [office@bluelink.net](mailto:office@bluelink.net)

---

22 януари 2024 г.